

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četr leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebnih naročil. — Posamezni list stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta št. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Inzerate se plačujejo od enostopne petvine za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 8 vin. Parle in zlovala vsaka petivrtja 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inzerati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Sv. Oče za mir.

Na dan obletnice svetovne vojske je izdal sv. Oče Benedikt XV. v srčnih izrazih sestavljeni poziv na vse vojskujoče se narode in njih vladarje, v katerem jih roti in prosi, naj vendar že mislijo na mir. Poziv se glasi:

Ko smo brez našega zaslužnja bili poklicani, da prevzamemo na apostolskem sedežu nasledstvo za skrajno milim papežem Pijem X., katerega je žalost nad ravno izbruhnjeno bratomorno evropsko vojsko skrajšala njegovo sveto in dobrotvorno življenje, smo tudi mi z ozirom na otravljena bojišča čutili bolelost očeta, ki gleda svojo hišo, razdejano in opustošeno po divji nevihti. In ko smo se z neizrekljivo tugo spominjali naših mladih sinov, ki jih je bilo na tisoča umorjenih, je naše od Kristusove ljubezni prešinjeno srce prečutilo vso bitkost mater, predčasno udovelih žen in nevest in vso neutolažljivo bedo otrok, prerano otrganih očetovskemu vodstvu.

Iz našega sočustvovanja s skrbmi brezštevilnih družin in iz pojmovanja dolžnosti našega v teh žalostnih časih posebno nujnega in prevažnega zvanja za mir in ljubezen, se nam je prekmalu rodil trden sklep, da posvetimo vse svoje delovanje in vso svojo moč v to, da sprijaznimo vojskujoče se narode. Da bomo to storili, slovesno obetamo Odraženiku, ki je za ceno svoje krvi hotel rešiti vse ljudi. Saj so tudi naše prve besede, katere smo kot najvišji pastir izpregovorili vsem narodom in njih vladarjem, veljale miru in ljubezni.

Toda našega ljubeznivega in živega opomina, ki smo ga govorili kot oče in prijatelj, niso poslušali. To nas je bolelo, a nam ni zadušilo našega sklepa. Brez prenenanja smo se obračali do Vsemogočnega, v kojega rokah počivajo razum in srce državljanov in kraljev, in ga prosili, da konča strašno klanje. In odredili smo, da so z nami vroče in ponižno molili vsi verniki, ter poskrbeli, da so molitev spremljala dela krščanske pokore.

Danes pa, na žalostno obletnico, ko je izbruhnila vojska, izvira iz našega srca želja, da vojska hitro preneha, se bolj goreče, naš očetovski klic je še glasnejši. Naj bi ta klic preglasil strašni hrup orožja in naj bi dosegel pri njih milejše in vzvišenejše mišljenje.

V imenu svetega Boga, našega nebeskega Očeta in Gospoda in blagoslovljene Jezusove krvi, ki je tekla za odrešenje človeštva, ročino Vas, ki vsled božje Previdnosti vladate nad vojskujočimi se narodi, da končno ustavite strašno morijo, ki že nad leto dni onečastuje Evropo. Bratska krije, ki se preliva na suhem in na morju. Najlepše pokrajine Evrope, tega zemeljskega vrta, so posejane z mrlji in razvalinami. Kjer sta malo poprej delavnica in poljsko delo marljivo ustvarjali nove vrednote, tam grozovito gromijo topovi s svojim razdejalnim učinkom, ne prizanašajo ne vsem, ne mestom. Povsod prinašajo opustošenje in smrt. Vi nesite pred Bogom in ljudmi grozno odgovornost za mir in vojsko.

Čujte našo prošnjo, čujte očetovski glas namestnika večnega in najvišjega Sodnika, kateremu boste morali polagati račun za Vaša javna podvzeta kakor za Vaša zasebna dejanja. Velika bogastva, s katerimi je stvarnik oblagodarnil Vam izročene dežele, Vam gotovo omogočujejo, da bi nadaljevali vojsko. Toda za kako ceno? Na to naj odgovarjajo oni tisoči mladih ljudi, kojih življenje dan za dnevom ugaša na bojiščih, naj odgovarjajo razvaline tolikih mest, vasi in spomenikov, ki jih le postavila nabožnost in nadarjenost prednikov. Ali ne govorijo tudi one britke solze, ki se pretočijo v njihovih sobicah in ob altarih, da je cena za vsakdanji boj velika, prevelika?

Naj se neredo, dabi se ne mogel strasen spor poravnati brez sile orožja. Odstrani naj se sklep medsebojnega uničenja. Pomisli naj se, da narodine umrlejo. Če se narodi ponižujejo in zatirajo, trepetaje nosijo jarem, a se pripravljajo, da se ga znebijo in v to svrhu izporeča rod rod žalostno dedščino sovraštva in maščevanja. Zakaj bi se torej že sedaj z nepristransko vestjo ne presoјalo pravice in neopravičenih želj narodov? Zakaj bi se posredno ali neposredno ne pričela izmenjavati mnenja, da bi se po možnosti ugodilo onim pra-

vicam in opravičenim željam in da bi tako končalo strašno vojevanje. To bi bilo postopanje, kakoršno se je vršilo tudi prej pod enakimi okolnostmi.

Blagoslovljen bodi tisti, ki prvi dvigne oljki no mladiko, ki prvi nudi sovražniku desnico s tem, da ponudi pametne mirovne pogoje. Ravnotežje v svetu in blagosten mir med narodi se mnogo lažje obdrži, ako so si narodi med seboj dobrohotni, ako spoštujejo drugega pravico in čast, kakor pa ako imajo množice oboroženih ljudi in strahovite trdnjavske pasove.

Te je naš klic po miru, ki prihaja na ta dan glasnejše iz naše duše. In vabimo vse prijatelje miru na svetu, naj nam podajo roko, da se pospeši konec vojske, ki je v teku enega leta spremenila celo Evropo v veliko bojišče. Naj bi dal Jezus, Usmiljeni, na posredovanje svoje žalostne Matera, da končno po tako strašnem viharju pristije milo in žarno solnce miru, podoba njegovega božjega obličja! Da bi že kmalu zadonele zahvalne pesmi do najvišjega Darovalca vsega dobrega, ker so se za trajno spoprijaznile države! Da bi narodi v ljubezni pobratjeni zopet začeli tekmovali v znanosti, umetnosti in industriji. In ko zopet zavladava pravica, tedaj se naj narodi odločijo, da njih sporov v bodoče ne bo več odločeval meč, marveč, da se spori zaupajo mirno in brezopredvarjenj pravdičnosti in pravici, kar bo najlepša in najsklavnejša osvojitel!

V srčnem zaupanju, da se bo svet kmalu razveselil drevesa miru, donasajočega tako zaželjene sadove, poželjujemo apostolski blagoslov vsem onim, ki tvorijo nam izročeno skrivnostno čredo, in mi prosimo tudi Boga, da iste, ki ne pripadajo rimski cerkvi, zveže z nami z vezmi popolne ljubezni.

Rim, v Vatikanu, 28. julija 1915.

Benedikt XV.

Naši potomci bodo slavili naše junaške čine.

Očetovdja Kallst Ketiš, doma od Sv. Trojice v Slov. goricah, nam piše dne 27. julija z južnega bojišča:

Čez tri mesce smo že tukaj na jugu. Dne 11. aprila t. l. smo se odpejali iz ljube domovine na jug proti solnčni Italiji. Sicer se ni kazalo, da takoj stopimo v bojno črto. Ta čas se je bil zrak čist okoli Gorice, vendar težke slutnje so nas obhajale, da ne bo dolgo tako. Priprave so kazale na vojsko. In res, dne 20. majnika je nastal naenkrat „alarm“. Odmarširali smo proti italijanski meji ter potem čez Sočo na naravno utrdbo kamenitega Krasa. Tukaj smo bili nastanjeni v neki vasi ter pripravljali utrdbe proti doletemu sovražniku. In pismo dolgo čakali, že dne 23. majnika ob 3. uri popoldan se nam je naznanilo, da je vojska napovedana. Zgražali smo se nad prisegolomnim sovražnikom, kateri je huji kot Rus. Čakali smo prihodnega dneva v nadi, da nas že takoj napade. Vendar se je videlo, da polentarje se ni pojele svoje priljubljene „spiže“, kajti ni ga še bilo videti nikjer. Tudi naslednje dni smo videli le sovražne zrakoplove, kateri so se hoteli prepričati, kako so razvrščene naše čete, vendar smo za predržnost nekajere poslali na kamenita tla našega Krasa, kjer so potem pobirali potrte kosti svojega rojstva. Vendar, kakor se je videlo, so imeli takih krokarjev-pče dovolj, ker naslednji dan so krožili kar po trije naenkrat nad nami. Tretji dan se je že slišalo prvo strelanje topov sem od morja. Pogum nam je rastei, torej skoro bomo videli polentarje. Se smo čakali nekaj dni, kar prižvižgajo neko jutro granate v našo vas. Mi smo se smejali, ko so tako imenitno udarjale na skale, kjer ni bilo nikogar. Od tega dne so začeli rabiti svoje topove, pehota si ni upala naprej čez Sočo. Enkrat se se predržni delati most čez Sočo. Naša artilerija je to opazila ter poslala samo dve granati v pozdrav in ves sovražni predržni naklep je bil ponesrečen. To je trajalo potem več tednov. Konečno so le bili primorani, da so pričeli napadati.

Sedaj šele so se začeli boji v pravem pomenu. Sovražna artilerija je municejo kar razsipavala, pokalo je grozno, vendar brezuspešno. Cela dva mesca je sovražnik obstreljeval naše postojanke, ko je komaj prišel v cilj. In kakšne topove ima! Učinki so grozni. Strel pada za strelom. Vendar naše čete stojijo

kakor skala, ne prežene jih sovražni ogenj, kakoršnega ni bilo na kakem bojišču. Pri vsakem napadu ima sovražnik grozno izgube.

Težko je popisati boje zadnjih dni. Mrliči so nagromadeni pred žičnimi ograjami in smrad se širi daleč na okrog. Ko smo prišli s svojo strojno puško v strelni jarek, je moral en mož iti ven pred okope ter odstraniti mrliče, da smo imeli razgled proti sovražniku. Seveda ni bilo to nič kaj prijetno opravilo, ker so nekateri mrliči ležali že po 6 do 8 dni tamkaj. Gozd, v katerem so naši strelni jarki, je grozno razmesarjen. Granate so silno delovale v tem gozdu. Drevesa so polomljena, tla razrušena, da ni mogoče naprej. Na drevesih visijo kosi nog in rok, črevesa in sploh ostanki teles. Niti misli ni, da bi mogel vse to kdo odstraniti. V strelnem jarku je pol jarka vode in krvi s trupli pomešane... Grozen smrad povsod, kamor stopiš...

Jaz sem pridelen oddelku, ki ima skrbeti za menažo za naš oddetek. Vsak večer in celo noč smo s kuhinjo v strašnem ognju na odprtem prostoru sredi sovražnih granat. Enkrat je ena tresčila komaj 15 do 20 korakov od mene. Nevozniku z dvema konjema, ne meni se še dosedaj niti las ni skrivil, za kar hvala Mariji! Polentarji ne morejo priti niti za ped naprej, kar jim gotovo kvari že itak razdražene živce. Vsi smo enega mnenja in prepričanja: Zmaga mora biti na naši strani, čeravno pademo vsi! Naši potomci bodo o nas govorili še čez stoletja: Bil je rod, kateri nam je ohranil zemljo, in sicer zemljo slovensko, milo našo domovino! Torej dragi rojaki, kateri se mogoče pridete za nam: Pogum! Vojskujmo se do zadnjega moža! Pokažimo, da smo vredni sinovi naših slovenskih pradedov, kateri so marsikaterokrat pošteno naklestili polentarje ter tako ovenčali slavo našo zgodovino. Naše geslo naj bo: „Vse za vero, dom, cesarja in milo našo slovensko ter avstrijsko domovino!“ Pozdravljam vse bralce „Slov. Gosp.“ in „Straže“!

Čim hujša je bitka, tem večja je slovenska korajža.

Narednik Franc Polič od Sv. Urbana pri Ptuj nam je poslal sledeče izredno zanimivo pismo, v katerem v krepkih besedah opisuje boje na italijanskem bojišču:

Dnevi so dolgi, leto pa je vendar kratko. Preteklo je že leto, kar smo s svetim navdušenjem zapustili ljube domače in šli nad naše sovražnike. Marsikdo je pred izbruhom vojske z verolomnim Italijanom s pikrim obrazom vprašal: Kdaj bo te vojske konec? Kar naravnost sem mu povedal: „Se en mesec!“ in nasmejal se mi je. Ali sedaj je čisto drugače. Nikdo ne vpraša po koncu, pač pa, kdaj se bo zadnji polentar na glavo postavil. Čim hujša je bitka, tem večjo imamo korajžo.

Bilo je nekega dne mesca julija. Naš bataljon dobi povelje: „Na pomoč na desno krilo!“ Kri nam je zavrela in v par trenutkih smo bili pri naših trpečih bratih, ki so z nadčloveško silo branili naše strelne jarko. Pogled na naše ranjene nas je razjaril in bili smo kakor levi. V toči granat in šrapnelov lazimo po trebuhu in v molitvi „Marija, pomagaj!“ komaj čakamo povelja, da prodiramo naprej. Kmalu nato zadoni povelje „Naprej!“ Jurišali smo! Z vriskom „hura“ smo bili kakor blisk z več kot tisoč zamazanimi polentarji skupaj. To Vam je bil krik in zvijanje in tuljenje ter klanje. Od strani so jih naše strojne puške čisto zmešale in kakor je njih navada, so tudi tukaj z zajetimi koraki odmarširali; seveda jih je veliko tam za vedno oddahnilo, ker so dobili zobati našega fižola. To je bilo veselje, kakoršnega na nobeni gostiji ne morem doživeti! Takšno veselje in navdušenost je vladala radi te naše zmage med našimi starimi fanti, da si niti misliti ne moreta. Neki težko ranjeni mi je rekel: „Dobro smo jim dali po glavi.“ In žarele so mu oči veselja in zadovoljstva. Za povrnitev smo dobili drugi dan polente kar z izced vred, da smo lahko kar pobirali črepinje po tleh. In to gre vsak dan naprej. Nam je to navadna reč in niti spati ne morem, ako boj preneha.

Dragi mi fantje urbanski in čitatelji našega lista! Ne držite se kisle, kateri se pripravljate prihodnji mesec za vojaški stan. Bodite veseli, da imate priložnost, udeležiti se takorekoč nam zajamčene zma-